

Løgmálaráðið

Dagfesting: 19.06.2024
Mál nr.: 23/04503
Málsviðgjørt: GMN
Ummælistíð:
Eftirkannað:

Uppskot til

Løgtingslóg um integratión (Integratiónslógin)

Virkið

§ 1. Henda løgtingslóg er galdandi fyri útlendingar, sum hava upphaldsloyvi í Føroyum.

Stk. 2. Løgtingslógin er eisini galdandi fyri børn undir 18 ár, sum hava fastan bústað hjá foreldrum ella verja, fevnd av stk. 1.

§ 2. Í løgtingslógini verður skilt millum:

- Tilflytarar, sum hava vinnuligt upphaldsloyvi sambært anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven, lov for Færøerne om udlændinges adgang til opholdstilladelse med henblik på visse former for beskæftigelse ella Fast-Track avtaluni og samfylgjandi familja
- Tilflytarar, sum hava upphaldsloyvi eftir reglunum um familjuseining í anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven
- Tilflytarar sum hava upphaldsloyvi sambært anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine.

Integratiónsmyndugleiki

§ 3. Útlendingastovan er integratiónsmyndugleiki.

Integratiónsøki

§ 4. Kommunurnar skulu í seinasta lagi 1. januar 2026 seta integratións-samskiparar.

Stk. 2. Kommunurnar skulu samstarva við aðrar kommunur um integratión.

Stk. 3. Samstarvsøkini sambært stk. 2 skulu skipast samsvarandi løgtingslógini um barnavernd.

Stk. 4. Landsstýrisfólkið kann, í samráð við kommunurnar, áseta nærri reglur um integratiónsøkið og integratións-samskiparar.

Kunnandi fundur

§ 5. Tilflytarar, fevndir av løgtingslógini, verða bidnir um at koma til kunnandi fund skjótast gjørligt eftir teir eru komnir til Føroya.

Stk. 2. Integratiónsøkið, har tilflytarin er fluttur, skipar fyri einum kunnandi fundi í samráð við integratiónsmyndugleikan. Á

fundinum verður tilflytari kunnadur um, hvørji rættindi og skyldur hann hevur í Føroyum. Somuleiðis verður kunnadur um, hvat integratiónsmyndugleikin, integratiónsøkið og aðrir viðkomandi partar kunnu hjálpa við, og hvar tilflytari annars kann leita sær hjálp, um tørvur er á tí.

Integratiónssamrøða

§ 6. Tilflytarar, ið eru 18 ár ella eldri, verða biðin um at mæta til integratiónssamrøðu um tey:

- 1) hava upphaldsloyvi eftir reglunum um familjuseining sambært § 2, nr. 2
- 2) hava børn undir 18 ár við sær til Føroya, ella
- 3) søkja um arbeiðsloyvi triðju ferð.

Stk. 2. Tað er ein skylda hjá tilflytarum, sum eru nevndir í stk. 1 at mæta til integratiónssamrøðu.

Stk. 3. Integratiónsmyndugleikin kann eisini bjóða øðrum tilflytarum til integratiónssamrøðu.

Stk. 4. Integratiónsmyndugleikin skal tryggja sær, at tilflytari er kunnadur um, at integratiónssamrøða eftir stk. 1 og málkunnleiki og innlit í føroyska samfelagið og mentanina, sambært. § 7, sum útgangsstøði eru ein treyt fyri at fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum sambært anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven.

Stk. 5. Integratiónsmyndugleikin kannar tilflytaran um rættindi og skyldur hansara í Føroyum, og um integratiónsfremjandi tiltøk og tænastr, sum stuðla tilflytaranum at læra seg føroyskt og at ognar sær ta vitan og teir førleikar, sum hava týðning fyri at virka og liva í føroyska samfelagnum á jøvnum føti við aðrar borgarar.

Stk. 5. Landsstýrisfólkið kann áseta nærri reglur um hvat integratiónssamrøðan skal fevna um.

Málførleikar og kunnleiki um mentan og samfelagsviðurskipti

§ 7. Tilflytarar, ið eru fevndir av lögtingslógini, verða bjóðaðir ókeypiss undirvísing í føroyskum sambært lögtingslóg um føroyskt sum annað mál.

Stk. 2. Tilflytarar, ið eru fevndir av lögtingslógini, verða somuleiðis bjóðaðir ókeypiss skeið í føroyskari mentan og samfelagsviðurskipti.

Stk. 3. Landsstýrisfólkið kann áseta nærri reglur um innihald og longd á skeiðnum um føroyska mentan og samfelagsviðurskipti.

Foreldraskeið

§ 8. Tilflytarar, sum hava børn undir 15 ár við sær, verða bjóðaði á eitt skeið í foreldravegleiðing.

Stk. 2. Tað kann eisini verða skipað fyri foreldraskeið viðvíkjandi øðrum aldursbólum enn í stk. 1.

Stk. 3. Landsstýrisfólkið kann í samráð við landsstýrisfólkið í barna- og undirvísingarmálum áseta nærri reglur um innihald og longd á skeiðnum.

Deiling av upplýsingum

§ 9. Integratiónsmyndugleikin gevur bústaðarkommununi neyðugar persónsupplýsingar, so kommunan kann bjóða tilflytarum viðkomandi skeið og kunna um frítíðarvirksemi, almenn tiltøk o.a. í økinum.

Integratión barnanna

§ 10. Integratiónsøkið og bústaðarkommunan skulu virka fyri at tryggja børnum góða integratión.

§ 11. Bústaðarkommunan og Gigni skulu kunnast um børn hjá tilflytarum, sum eru undir 18 ár, og sum eru komin til Føroya.

Stk. 2. Bústaðarkommunan skal veita børnum, sum ikki hava føroyskt sum

móðurmál, skipaða málmennung á aldurssvarandi stigi á dagstovnum.

§ 12. Tilflytarar, sum hava børn undir undirvísingarskyldugum aldri, kunnu fáa tilboð um heimavitjan av heilsufrøðingi sambært lógtingslóg um fyribyrkjandi heilsutænastur til børn og ung.

§ 13. Um børn skulu hoyrast í málum, sum viðvíkja teimum, skulu tey, alt tað ber til, hoyrast á tí máli, sum fellur teimum lættast.

Tulking

§ 14. Almennir myndugleikar skulu í virkseml sínum brúka tulk, tá tað verður mettt neyðugt.

Almenn kunning og integratiónsfremjandi tiltøk

§ 15. Integratiónsøkini skulu saman við integratiónsmyndugleikanum skipa fyr almennari kunning og vegleiðing um viðkomandi samfelagsviðurskifti, integratiónsskipanina og tilboð og tænarur, sum integratiónsøkið, integratiónsmyndugleikin og onnur veita.
Stk. 2. Landsstýrisfólkið kann í samráð við kommunurnar áseta nærri reglur um býtið millum integratiónsøkið og integratiónsmyndugleikan.
Stk. 2. Integratiónsmyndugleikin skal gera og geva út kunnandi tilfar um føroyska

samfelagið, siðir og mentan í hóskaði miðlum.

§ 16. Integratiónsmyndugleikin vegleiðir og ráðgevur almennum myndugleikum, stovnum, integratiónsøkjum, kommunum, fyrítøkum, samtøkum, almennagagnligum felagsskapum, sjálvbodnum felagsskapum o.ø. um integratión og integratiónsfremjandi tiltøk.
Stk. 2. Integratiónsmyndugleikin kann eftir umsókn lata peningaligan stuðul til integratiónsfremjandi tiltøk.
Stk. 3. Landsstýrisfólkið ásetur nærri reglur um integratiónsfremjandi tiltøk eftir stk. 1-2 og um peningaligan stuðul eftir stk. 4, m.a. um krøvini til umsókn og skjalprógv, og í hvørjum førur stuðul kann latast.

Gildiskoma

§ 17. Henda lógtingslóg kemur í gildi 1. januar 2025 og er galdandi fyr tilflytarar, sum fáa upphaldsloyvið eftir henda dag.
Stk. 2. Tilboðið um ókeypis undirvísing í føroyskum sum annaðmál er galdandi fyr allar tilflytarar, sum hava fingið upphaldsloyvi í Føroyum.
Stk. 3. Tilflytarar, sum longu hava upphaldsloyvi hava møguleika at biðja um at sleppa til eina integratiónssamrøðu, samanber § 6 og at luttaka á foreldraskeiði, samanber § 8.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Síðstu árin er talið av tilflytarum økt sera nógv. Samansetingin av tilflytarum er eisini broytt og hetta hevur økt tørvin á eini integratiósslóg.

Í Føroyum er eingin integratiósslóg, og talan er sostatt um heilt nýggja lóggávu.

Føroyar hevur sum heild verið eitt rættiliga einsháttað samfelag og stóri vøxsturin av tilflytarum er hend yvir bert 10 – 15 ár. Samstundis er landið lítið, fjarskotið og sosialt tætt samanvovið og hetta hevur eina ávirkan á, hvussu tilflytarar megna at gerast ein partur av samfelagnum og um samfelagið klárar at rúma teimum.

Integratióin er tó ikki eitt heilt ókent fyrbrigdi, tí fólk sum flyta til Føroya, verða í størri ella minni mun integrerað, har tey liva og virka. Nú bólkurin av tilflytarum er vaksin so nógv (úr 1,5% í 2010 til 5,5% í 2023) er tørvur tó á at fara undir eina meira skipaða integratióinstillgongd.

Ein føroysk integratióinsslóg má taka støði í føroyska samfelagnum. Tað vil siga, at atlit mugu takast til at landið er lítið og at tilfeingið ikki er óavmarkað. Hinvegin er neyðugt at tryggja, at tey sum koma til landið kenna seg væl tikin í móti og kenna síni rættindi. Týðningarmikið er eisini, at tilflytarar alt tað ber til, kunnu fáa hjálp til at nýta sínar útbúgvingar og sínar starvsroyndir í Føroyum til frama fyri bæði tey sjálvi og føroyska samfelagið.

Somuleiðis er neyðugt, at tilflytarar læra føroyska samfelagið og mentanina at kenna og vita hvørji krøv verða sett til borgarar í Føroyum. Føroyska málið er ein týðningarmikil partur av hesum.

Síðst, men ikki minst, má staðfestast hvørjar skyldur myndugleikar hava, tá ið fólk velja Føroyar sum nýggjan heimstað.

Tilflytarar vísa á nógv ymisk viðurskifti, ið ikki eru nøktandi, tá ið man flytur til Føroya. Víst verður millum annað á, at tað er sera trupult at finna samlaða kunning um ymisk viðurskifti, og at tað hevði verið ynskilig, um tílík kunning kundi verið savnað á einum staði.

Víst verður eisini á, at tað at duga føroyskt mál er bert ein lítil partur av integratióinini. Eins stórir partur er, at hava møguleika at gerast partur av politiskum, mentanarligum, fíggarligum, arbeiðsmarknaðarligum og sosialum sambondum í føroyska samfelagnum. Eitt amboð at tryggja hetta, er eitt nú ein integratióinssamrøða og ein integratióinssætlan, sum greitt vísir fyrimunir, um man tekur ymisk stig fyri at gerast partur av føroyska samfelagnum.

Ein integratióinsslóg fer ikki at loysa allar trupulleikar, og øll viðurskifti viðvíkjandi integratióin kunnu ikki regulerað við lóggávu. Týðningarmesti parturin av integratióinini fer fram í samspæli millum menniskju, og hetta kann lóggávan bert stuðla undir.

Neyðugt verður støðugt at tillaga lógtingslógina, soleiðis at hon alla tíðina er tíðarhóskandi.

1.2. Galdandi lóggáva

Í Integratiónsálitinum frá 2011 varð mælt til at seta ein integratións-samskipara at samskipa integratiónsarbeiðið, ráðgeva myndugleikum og gera kunnandi tilfar til tilflytarar. Integratións-samskiparin varð settur á Útlendingastovuni í 2015. Í 2020 varð aftur at integratións-samskiparanum settur ein integratiónsvegleiðari. Integratiónsvegleiðarin hevur fyrst og fremst arbeitt við at koma beinleiðis í samband við tilflytarar á m.a. kvøldskúlnum og hevur eisini bjóðað tilflytarum samrøðu um integratióin.

Útlendingastovan hevur framleitt nakað av tilfari um integratióin, m.a. bóklingar um dagstovnaøkið og skúlaverkið, og hevur skipað fyri skeiðum fyri fakfólki um mentan, forfatan og barnauppalng. Eisini er skipað fyri øðrum integratiónsfremjandi tiltøkum, m.a. sambinding og integratiónslegum, eins og Útlendingastovan hevur átikið sær at samskipa tulking.

Tilflytarar vísa á, at tað mangla integratións-samskiparar úti í kommununum, ein persón man kann fara til, um man hevur spurningar ella brúk fyri hjálp við onkrum.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Lógaruppskotið hevur yvirskipað til endamáls at betra um integratióin hjá tilflytarum.

Integratióin er sínamilum tillaging av ymiskum mentanum, so hesir kunnu liva síðu um síðu á einum felags grundstøði. Hetta merkir millum annað, at tilflytarin varðveitir sína mentan, samstundis sum hann fevnir føroyska mentanina, og at føroyska samfelagið hinvegin fevnir mentanina hjá tilflytarum og sær ymiskleikan sum eina styrki.

Spurningurin er so, hvat er góð integratióin? Góð integratióin er, tá ið tilflytarin kennir seg vælkomnan í samfelagnum. Somuleiðis kennir hann síni rættindi og skyldur, og veit hvar hann kann fáa hjálp og kunning um neyðugt.

Góð integratióin er eisini, at tilflytarin kennir, at hann kann brúka sínar førleikar og útbúgvingar og kann luttaka á jøvnum føti við aðrar borgarar og geva sítt íkast til samfelagið í samsvari við grundleggjandi virði og normar í føroyska samfelagnum.

Góð integratióin ber eisini í sær, at tilflytarin veit hvørjar skyldur og væntanir føroyska samfelagið setur.

Talið av tilflytarum í Føroyum økist støðugt, og við hesum veksur tørvurin á at fáa skipa integratióin og seta karmar upp bæði fyri myndugleikar og tilflytarar.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Málbólkur

Nógvir útlendingar flyta til Føroya, og fortreytir teirra kunnu verða rættiliga ymiskar. Høvuðsmálbólkurin fyri integratióin eru teir tilflytarar, sum fáa upphaldsloyvi við ætlan um varandi upphaldsloyvi. Hetta eru fyrst og fremst tey, sum hava maka her, og sum tí flyta til Føroya í sambandi við familjuseining. Hesi verða í summum førum integrerað av familjuni og nærsambondum annars, ið leiða tey inn í samfelagið gjøgnum ymiskt lokalt virksemt, t.d. arbeiði, ítrótt og felagslív. Í øðrum førum er einginuttan makin at taka sær av hesum. Í báðum førum er kortini neyðugt at hava hóskandi integratióinstilboð.

Útlenskir arbeiðstakarar, sum fáa arbeiðsloyvi í Føroyum, koma fyrst og fremst til Føroya fyri at arbeiða. Hesir eru tí í útgangsstøði ikki fremsti málbólkurin fyri integratióinina. Tað er kortini ein sannroynd at nógvir av hesum, sum fyrst og fremst koma higar at arbeiða, verða verandi í Føroyum, hóast hetta ikki var ætlanin frá byrjan. Mett verður, at tá ið søkt verður um arbeiðsloyvi triðju fer, er sannlíkindini fyri at tilflytarin verður verandi í Føroyum stór og hesir eru tí eisini partur av málbólkinum.

Nógvir arbeiðstakarar taka eisini familjuna við, og í teimum førum, at børn eru partur av familjuni, verður met, at landið hevur eina serliga skyldu at tryggja góða integratióin. Arbeiðstakarar, sum hava børn við eru tí partur av málbólkinum.

Integratióin sum treyt fyri varandi upphaldsloyvi

Ætlanin er at seta sum treyt fyri at fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum, at tann, sum søkir um varandi upphaldsloyvi, skal hava víst í verki, at hann vil verða integreraður í samfelagið. Treytirnar fyri at fáa varandi upphaldsloyvi eru ásettar í útlendingalógini, og eitt integratióinskav sum treyt fyri varandi upphaldsloyvi verður tí ásett í kunngerð, við heimild í útlendingalógini.

Sambært § 11, stk. 3, í útlendingalógini kann ein tilflytari, sum hevur havt lógligt upphald í Føroyum í trý ár eftir útlendingalógarinnar § 7 (flóttafólk) ella § 9, stk. 1 og 2 (familjusedning), fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum.

Hóast treytirnar í § 11, stk. 3, í útlendingalógini ikki eru loknar, kunnu útlendingar fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum, um týðandi fyrilit tala fyri hesum. Í royndum fáa útlendingar, sum hava upphaldsloyvi eftir § 9, stk. 2, nr. 3 (týðandi arbeiðslig ella vinnulig fyrilit) ella § 9, stk. 2, nr. 4 (prestar, trúboðarar o.o. og tey, sum hava fingið familjusedning av heilt serligum orsøkum), varandi upphaldsloyvi, tá tey hava verið í Føroyum í samfeld sjeý ár á nærum sama grundarlag, t.e., at útlendingurin skal hava havt sama slag av arbeiði øll árin. Politiið hevur eina samrøðu við umsøkjaran og metir við støði í hesi samrøðu, um umsøkjari hevur nóg stórt tilknýti til Føroyar.

Varandi upphaldsloyvi eftir § 11, stk. 3 og 4, í útlendingalógini er treytað av, at útlendingurin hevur eitt upphaldsloyvi, sum ikki er tikið aftur, gingið út ella fallið burtur, ella at upphaldsloyvið ikki er langt.

Um ikki serligar orsakar tala ímóti, er varandi upphaldsloyvi eftir § 11, stk. 3 og 4, í útlendingalógini harumframt treytað av, at útlendingurin ikki hevur framt ávísan kriminalitet, sbr. § 11, stk. 5, nr. 2, og ikki hevur skuld til tað almenna upp á 50.000 kr. ella meira (1998-stig), sbr. § 11, stk. 5, nr. 3, svarandi til 84.917,06 kr. á 2022-stigi.

Í januar 2020 varð *anordning nr. 67 af 28. januar 2020 om ikrafttræden for Færøerne af Lov om ændring af udlændingeloven (Bemyndigelse til at fastsætte integrationsrelevante krav som betingelse for tidsubegrænset opholdstilladelse på Færøerne m.v.)* sett í gildi. Í viðmerkingunum til uppskotið (løgtingsmál nr. 104/2018) stendur m.a. soleiðis:

Landsstýrið hevur tó ynskt, at integratióin í Føroyum av nýkomnum útlendingum verður styrkt. Tí verður skotið upp at útvega heimild at áseta nærri reglur um, at tíðaróavmarkað upphaldsloyvi í Føroyum er treytað av, at viðkomandi útlendingur hevur eitt málsligt tilknýti til Føroyar, ella eitt tilknýti, sum á annan hátt er viðkomandi fyri integratióinina í Føroyum. Hetta skal tryggja, at integratióin av nýkomnum útlendingum í Føroyum verður stuðlað í útlendingalógini fyri Føroyar soleiðis, at atgongdin til at fáa tíðaróavmarkað upphaldsloyvi í

Føroyum kann verða treytað av, at útlendingurin hevur eitt sterkt tilknýti til føroyska samfelagið. Heimildin kann nýtast í sambandi við, at landsstýrið fer at veita integratiónsfremjandi tilboð við t.d. undirvísing í føroyskum, soleiðis at vantandi luttøka í slíkum tilboði av integratiónsávum – eins og í grannalondunum – kann fáa avleiðingar fyri møguleikan at fáa tíðaróavmarkað uppihaldsloyvi.

Við broytingunum í § 11, stk. 9, í útlendingalógini er givin útlendinga- og integratiónsráðharranum heimild at áseta nærri reglur um integratión sum treyt fyri at fáa varandi uppihaldsloyvi:

Stk. 9. Udlændinge- og integrationsministeren kan efter forhandling med Færøernes landsstyre fastsætte nærmere regler om, at tidsubegrænset opholdstilladelse på Færøerne betinges af, at den pågældende udlænding har en integrationsrelevant tilknytning til Færøerne.

Neyvaru treytirnar fyri at fáa varandi uppihaldsloyvi verða ásettar í kunngerð. Hetta ber í sær, at landsstýrið og danski ráðharrin í útlendinga- og integratiónsmálum mugu koma ásamt um treytirnar. Ein fyrirtreyt er, at tað í Føroyum eru viðkomandi integratiónsfremjandi tilboð, eitt nú integratiónssamrøða og undirvísing í føroyskum máli, mentan og samfelagskunneika.

Væleydnað integratión er m.a. treytað av, at tilflytari lærir málið, og tí verður sett sum treyt fyri at fáa varandi uppihaldsloyvi, at tilflytari hevur staðið eina roynd í føroyskum sum øðrum máli. Á henda hátt verða tilflytarar, sum ætla at vera búgvandi í Føroyum, eggjaðir til at læra seg føroyskt og at læra føroyska samfelagið at kenna. Ein fyrirtreyt fyri hesum er tó, at tað er møguligt hjá øllum, at luttaka í málundirvísing.

Í ávísum serligum førum, ber til, sambært anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven, at geva undantak frá kravinum um at hava staðið eina roynd í føroyskum. Serlig føri kann eitt nú vera aldur, sjúka, sálarligar avbjóðingar og trupulleikar við at læra.

30. mai 2024 kom Løgtingslóg um føroyskt sum annað mál í gildið. Undirvísing og útbúgving í føroyskum sum annaðmál verður boðin øllum útlendingum, sum hava fingið uppihaldsloyvi í Føroyum og sum eru yvir undirvísingarskyldugan aldur sambært løgtingslóg um fólkaskúlan. Undirvísing og útbúgving sambært løgtingslógini eru sum útgangsstøði ókeypis, líknandi øðrum útbúgvingum á t.d. miðnámsskúlunum.

Ætlandi fer undirvísingin at fara fram á einum miðnámsskúla. Møguleiki er tó eisini fyri at undirvísingin kann fara fram á einum øðrum skúla, sum er góðkendur av landsstýrisfólkinum.

Undirvísingin í føroyskum sum annað mál byggir á útbúgvingina *Føroyskt sum annaðmál 1, 2, og 3* (FSA1, FSA2 og FSA3). Útbúgvingin, sum er ætlað vaksnum tilflytarum, er skipað eftir altjóða CEFR-leisti (*Common European Framework of Reference for Languages*) og kann tí sammetast við málútbúgvingar aðrastaðni. Námsætlanin er gjørd við støði í *Den fælles europæiske referenceramme for sprog: Læring, undervisning og evaluering* (Council of Europe, juni 2008).

Umframt føroyskt sum annað mál, fer eitt skeið um føroyska mentan og samfelagsviðurskifti at verða bjóðað. Skeiðið verður skipað í samráð við Barna- og útbúgvingarmálaráðið. Krav verður um luttøku, men ikki um próvtøku.

Undirvísingin í føroyskum máli og kunning um føroyska mentan og samfelag er fyri vaksnar tilflytarar, sum ikki hava føroyskt sum móðurmál. Undirvísingin eigur í størstan møguligan

mun at fara fram við fyriliti fyri mentan og fortreytum hjá tilflytarum og við fyriliti fyri veruleikanum hjá tilflytarum í føroyska samfelagnum.

Løgmálaráðið fer at heita á danskar myndugleikar um at áseta í kunngerð, at varandi uppihaldsloyvi er treytað av, at viðkomandi hevur verið til eina integratióssamrøðu hjá integratiónsmyndugleikanum, hevur staðið roynd í føroyskum øðrumáli og hevur luttikið í skeiði um føroyska mentan og samfelagsviðurskifti. Miðað verður eftir, at hesar reglur verða settar í gildi, tá ið hendan lógin fær gildið 1. januar 2025.

Integratiónsavbjóðingar

Flestu tilflyttarar koma sum nevnt annaðhvørt við familjuseining ella fyri at arbeiða, og nógvir teirra hvørki skilja ella tosa eitt norðurlendskt mál. Fleiri teirra fara beint út á arbeiðsmarknaðin, og tá kann avbjóðingin vera, at teir ikki hava umstøður at læra seg føroyskt ella at læra tað føroyska samfelagið og mentanina at kenna. Tað kemur tí ofta fyri, at tilflyttarar, hóast teir hava búð í Føroyum í fleiri ár, hava trupulleikar og avbjóðingar, sum góð integratióin hevði kunnað fyribyrgt. Sum dømi kunnu nevast kunning um trygd á arbeiðsplássinum og í sambandi við samskiftis- ella samstarvstrupulleikar millum dagstovn og foreldur og millum skúla og heim. Harumframt er størri vandi fyri, at tilflyttarar sum frá líður verða settir uttan fyri arbeiðsmarknaðin.

Nýggj arbeiðsmarknaðargransking vísir, at nógvir tilflyttarar við útbúgving, serliga kvinnur, eru læstir í ófaklærdum stórvum, og at vantandi førleiki í føroyskum, og lutvíst í donskum, saman við vantandi móguleikum at ognar sær hollan málsligan førleika, er ein forðing fyri flyttføri og integratióin á arbeiðsmarknaðinum. Avmarkaður málsligur førleiki, avmarkað vitan um samfelagið og mentanina og avmarkað atgongd at arbeiðsmarknaðinum kunnu verða við til at tarna góðari integratióin. Tað er tí umráðandi fyri einstaka tilflyttaran, at hesi viðurskifti verða skipað so skjótt sum til ber, so tað ber til at røkka málinum um, at tilflyttarar skulu trívast og fáa betri móguleika til at verða partur av føroyska samfelagnum.

Vit mugu tó eisini vera tilvitað um, at føroyska samfelagið ikki er so lætt at koma inn í fyri tilflyttarar. Hetta kemst millum annað av, at føroyska samfelagið søguliga er rættiliga einsháttað og sosialt tætt samanvovið. Harumframt er eisini eitt ávíst fyrivarni móti tí ein ikki kennir. Tí hevur tað eisini týðning, at føroyska samfelagið í størri mun viðurkennir førleikar hjá tilflyttarum.

Tað er umráðandi at arbeiða við integratióin hjá tilflyttarum so tíðliga sum gjørligt, men trupulleikar við integratióin kunnu eisini koma til sjóndar, tá ið rúm tíð er liðin. Tí er tað týðningarmikið at arbeiða við integratióin, hóast tilflyttarin hevur búð í Føroyum í fleiri ár. Mesta orkan skal kortini brúkast, har tørvurin er størstur.

Væleydnað integratióin er í nógvum førum ein fortreyt fyri, at børn hjá tilflyttarum trívast og mennast, og tí skal arbeiðið við integratióin hjá barnafamiljum radfestast høgt. Føroyska samfelagið hevur eisini eina serliga ábyrgd av børnum, sum koma við foreldrum, sum koma higar at arbeiða. Hóast hesi børnini í útgangsstøði móguliga ikki verða verandi í Føroyum, so hevur samfelagið – av tí at samfelagið loyvir arbeiðstakaranum at taka børn við til Føroya – eina serliga ábyrgd at tryggja, at børnini fáa eina góða og mennandi skúlagongd, sum ikki setur tey aftanfyri børn í heimlandinum. Fortreytin fyri góðari og lærandi skúlagongd er eisini, at børnini trívast, og tí er umráðandi at tryggja, at børnini kenna seg sum part av samfelagnum eisini uttan fyri skúlan, t.d. í ítrótti og øðrum frítíðarvirksemi.

Børn og ung verða natúrliga integrerað á dagstovnum og í skólum, tí barnið brúkar so stóran part av gerandisdegnum har. Tað er tí umráðandi at hava væl skipaða móttøku, viðkomandi námsfrøðiligt arbeiði og miðvísa málmennning, tá børn flyta til Føroya at búgva. Í hesum sambandi verður skotið upp, at bústaðarkommunan og Gigni fáa boð frá avvarðandi myndugleika um børn, sum hava fingið uppihaldsloyvi í Føroyum. Ætlanin er, at Gigni kann fara á vitjan, tá ið talan er um útlenskar familjur við børnum undir skúlaaldri og at móguleiki er at bjóða til foreldrabólk. Aftur at hesum hava námsfrøðingar, hjálparfólk og lærarar, sum eru um børnini á dagstovnum og skólum, ábyrgd av at tryggja, at børnini trívast og mennast. Endamálið við hesum er at tryggja, at børnini ikki verða slept upp á fjall, men fáa veruligt gagn av upphaldinum í Føroyum, m.a. við góðari skúlagongd og luttøku í øðrum felagslívi, so tey ikki eru aftan fyri onnur javngomul børn, hvørki í Føroyum ella í heimlandinum. Ásett verður tí, at bústaðarkommunan skal veita børnum, sum ikki hava føroyskt sum móðurmál, skipaða málmennning á aldurssvarandi stigi á dagstovnum.

Tað er umráðandi, at serligt fyrilit verður havt fyri integratiónum hjá børnunum, tá foreldrini eru til integratiónumssamrøðu. Hóast ábyrgdin fyri trivnaði, heilsu og menning hjá børnum og ungum er hjá foreldrunum, og hóast aðrir myndugleikar, stovnar o.o. eisini skulu arbeiða fyri at tryggja trivnaðin hjá børnum, kann vantandi integratiónum í summum førum vera atvoldin til vánaligan trivnað. Hetta er tí eitt økið, sum serligt atlit má havast at.

Nógvir føroyingar búgva í styttri ella longri tíð uttanlands í sambandi við lesnað og arbeiði. Tá hesi flyta heim aftur til Føroya, kanska við útlenskum maka, kann gerast neyðugt at leggja eyka orku í at læra børnini føroyskt og at hjálpa teimum at finna seg til rættis í føroyska samfelagnum. Tí ber eisini til at bjóða hesum børnum integratiónumsfremjandi tiltøk, hóast tey ikki beinleiðis eru málbólkurin.

Foreldravegleiðingarskeið

Meira týðandi fyri góða integratiónum er kortini leikluturin hjá foreldrunum, og tað eru foreldrini, sum mugu eggja børnunum at læra seg føroyskt og at koma í samband við onnur børn í nærumhvørvinum, t.d. við at spæla við onnur børn og við at stuðla barninum í frítíðarítrivum.

Foreldrini hava evstu ábyrgdina av, at børnini trívast og mennast, og tá eitt barn er komið til Føroya, er ofta neyðugt hjá foreldrunum at taka stig til, at barnið skal fella væl til og kenna seg heima. Fyri børn, sum byrja skúlan í miðdeildini ella framhaldsdeildini, er tað serliga umráðandi at tryggja, at tey fáa so mikið burtur úr undirvísingini, at móguleikin fyri víðari lesnaði ikki verður tarnaður. Í hesum førum mugu barnið sjálv, foreldrini og skúlin leggja nógv fyri at tryggja, at barnið lærir málið, so tað fær eitt prógv, sum kann brúkast til víðari lesnað. Nógv børn og ung eru virkin í frítíðar-, samkomu-, mentanar- og ítróttarvirksemi, og tað kann hava sera jaliga ávirkan á trivnaðin og integratiónumina hjá barninum og tí unga at sleppa upp í sosiala felagsskapin.

Tá ið familjur við børnum koma til landið, kann tað verða stórum munur á mentan og barnauppalng í landinum tey koma frá og í Føroyum. Fyri at lætta yvirgangin og fyri at lýsa, hvørjar væntanir eru til foreldur og til barnauppalng í føroyska samfelagnum, er ætlanin at bjóða stutt foreldravegleiðingarskeið.

Vantandi verður tað Gigni, sum fer at standa fyri hesum skeiðum. Fremsti førleikin hjá Gigni er at arbeiða við, vegleiða og ráðgeva einstøku familjuni eftir teirra tørvi og stuðla menningini hjá barninum og familjuni.

Møguligt verður eisini at skipa fyri øðrum skeiðum, hetta kann eitt nú vera foreldraskeið um teir avbjóðingar tannáringar mæta í einum nýggjum landi.

Gigni hevur samstundis móguleika fyri at bjóða foreldrum við børnum undir skúlaaldur í ein foreldrabólk. Heilsufrøðingur kann síðani luttaka eftir tørvi og seta ymisk evni á skrá í samráð við foreldrini.

Kommunur verða býtt í integratiónsøki

Eisini kommunur skulu virka fyri góðari integratióin. Kommunan er næsti myndugleiki í økinum, har tilflytari býr, og tað er í stóran mun kommunan, sum merkir avleiðingarnar, tá integratióin hjá borgarum ikki er væleydnað, og tá avbjóðingar eru við trivnaði.

Kommunur í Føroyum er tó sera ymiskar til støddar og í tilfeingi, og mett verður tí, at kommunur mugu samstarva við aðrar kommunur um integratióin. Samstarvsøkini verða skipaði á sama hátt, sum barnaverndarøkini.

Mett verður eisini, at tað eiga at setast integratióinssamskiparar í øllum integratióinssøkjum. Ein integratióinssamskipari kann menna integratióinstillgongdina og standa fyri integratióinssamskipandi tiltøkum í integratióinssøkinum. Samskiparin kann venda sær til einstaka tilflytaran og tilflytarar sum heild, við tí fyri eyga, at tilflytarar skulu kenna seg sum part av nærumhvøvinum.

Integratióinssamskipandi tiltøk kunnu við fyrimuni skipast í samstarvi millum, integratióinssøkini landsmyndugleikar og aðrar viðkomandi partar. Hetta kann eitt nú verða integratióinssráð, at seta í verk eina skipan við vinafamiljum, at skipa fyri mentanarumbýti, t.d. við matgerð, og at gera ítróttar- og frítíðartilboð ókeypis fyri børn hjá tilflytarum. Í hesum sambandi er ætlanin at seta av eina upphædd, sum eftir umsókn frá ymsu pørtunum kann brúkast til integratióinssamskipandi tiltøk.

Samfelagið skal virka fyri góðari integratióin

Tó at væleydnað integratióin í stóran mun er ábyrgdin hjá einstaka tilflytaranum, so snýr væleydnað integratióin seg eisini um vælvild, hugburð og um í felag at taka ábyrgd. Tí er umráðandi, at familja, vinir og nærumhvøvið annars, arbeiðsgevarar og arbeiðspláss, felagsskapir og borgarar taka ábyrgd av, at integratióin verður væleydnað.

Tá ið føroyingar taka stig til at fáa útlendingar henda vegin, annaðhvørt við familjusedning ella at arbeiða, eiga hesir at átaka sær ein enn størri leiklut fyri at tryggja, at tilflytari lærir samfelag, síðir og mentan at kenna, at tilflytari lærir seg føroyskt og fær ment eitt sterkt net, og at tilflytari fær okkurt at takast við, eitt nú arbeiði ella lesnað. Tað kann eisini vera at gerast virkin í ítróttar-, mentanar- og frítíðarvirksemi og øðrum felagsskapum, sum fremja ta fólkaræðisligu menningina og ta sosialu savningarmegina í nærumhvøvinum.

Arbeiðsgevarar, sum fáa útlendska arbeiðsmegi til landið, eiga harafturat at átaka sær at hjálpa sínum útlendsku starvsfólkum og familjum teirra at finna hóskað bústað og at bjóða málskeið og onnur viðkomandi skeið, t.d. trygdarskeið, við tulki. Arbeiðsgevarar eiga eisini at kunna síni útlendsku starvsfólk um rættindi teirra sum arbeiðstakarar í Føroyum, um mentanina á arbeiðsplássinum og um onnur týðandi viðurskifti. Tað kann elva til vantrivnað og trupulleikar við integratióinini hjá børnum, um foreldrini arbeiða ov nógv, ella um tey ikki vita, at tað er í lagi at biðja sær frí at fara til lækna, jarðarmóður ella tannlækna ella at vera heima hjá sjúkum børnum.

Fyritøkur kunnu hava starvsfólk, sum vegleiða og stuðla nýkomnum útlenskum starvsfólkum við integratióini á arbeiðsplássinum og í nærumhvørvinum við eini mentorskipan ella við málskeiðum ella øðrum fakligum skeiðum, t.d. trygdarskeiðum, har tulkning verður brúkt.

Landið eigur at fara undir at kanna, um tað ber til at gera eina skipan, sum minnir um Rættarhjálpina, men sum er breiðari samansett. Hetta kundi afturat lögfrøðingar verið sosialráðgevar, búskaparfrøðingar, heilsufrøðingar, námsfrøðingar/lærarar o.s.fr. Eitt tílíkt tilboð kundi havt upplatið 1 til 2 ferðir um vikuna t.d. 2 tímar.

Nógv hava víst á, at tað er trupult at finna hjálp og kunning og eitt tílíkt tilboð hevði kunnað hjálpt við tí og verið við til at fyrbygja misskiljingar og trupulleikar seinni.

Kunnandi fundur

Sum meginregla hava allir tilflytarar tørv á kunning um samfelagið, undirvísingartilboð og yvirskipað um rættindi og skyldur. Nógv hava eisini víst á, at tað er trupult at finna hesa kunning, tá ið tey koma til Føroyar. Tey vita heldur ikki, hvar tey kunnu venda sær fyri at fáa hjálp, um tørvur er á tí.

Fyri at ganga hendan tørv á mæti, verður skipað fyri regluligum, kunnandi fundum runt um í landinum, sum tilflytarar kunnu sleppa til skjótast til ber eftir tey eru komin til landið.

Tað er integratiónsøkið, sum í samráð við integratiónsmyndugleikan skipar fyri hesum fundum. Her kunnu eisini aðrir viðkomandi partar luttaka, sum eitt nú Gigni, umboð fyri skúla og barnagarð og frítíðarfeløg.

Á fundinum verður kunnað um rættindi og skyldur, undirvísingartilboð, hvat integratiónsøkið og integratiónsmyndugleikin kunnu hjálpa við, og hvar man annars kann finna hjálp.

Integratiónsamrøða

Tilflytarar, sum koma til landið, hava tørv á gjøllari kunning um undirvísingar- og integratióntilboð. Førlleikar og tørvir eru ymiskir, men integratióntilboð eru serliga viðkomandi hjá teimum, sum koma við familjuseining, tí tey hava valt sær eitt lív í Føroyum. Tí verður kravt, at tey koma til integratiónsamrøðu skjótast til ber. Er talan um einstaklingar og familjur, sum hava avmarkaðan førlleika í føroyskum og avmarkaða vitan um føroyska samfelagið, kann ein ítøkilig ætlan verða lögð, sum stuðlar undir, so at málið um integratióin verður rokkið, ein sokallað integratiónsætlan.

Aftur at hesum koma tey, sum koma til Føroya at arbeiða. Í útgangsstøði eru hesi bert komin til landið fyri at arbeiða, tó at tað er ein sannroynd, at nógv av teimum vera verandi í landinum. Um integratióntilgongdin fyrst byrjar, tá ið tey hava verið 7 ár í landinum, er vandi fyri, at tey ongantíð koma heilt inn í samfelagið. Tí verður kravt, at tey sum hava arbeiðsloyvi, skulu koma til integratiónsamrøðu, tá ið tey søkja triðju ferð um arbeiðsloyvi.

Seinast eru tey sum koma til Føroya at arbeiða, og sum hava familjuna við. Í útgangsstøði eru hesi eisini bert komin til landið fyri at arbeiða, men atlitid til at børnini mennast, trívast og læra, meðan tey eru í Føroyum ger, at hesi eiga at koma til integratiónsamrøðu beinanvegin tey koma til landið. Verður familjan síðani verandi í Føroyum, er longu farið undir integratióinina.

Í hesum førum kann eisini verða gjørd ein ítøkilig ætlan, tí hetta er serliga viðkomandi, tá ið talan er um eina familju við børnum. Fyri børnini er umráðandi, at gott samstarv er millum heim og stovn, og stovnarnir hava tí tørv á, at foreldrini eru tilvitað um týðningin av integratióin,

og at foreldrini vita, hvussu tey best hjálpa barninum at gerast partur av nærumhvørvinum. Barnið er tå partur av integratiónsætlanini hjá foreldrunum.

Integratiónsætlanin, sum skal taka støði í ætlanum, ynskjum, førleikum og umstøðum hjá tilflytaranum, verður lögð til rættis saman við tilflytaranum. Hetta verður gjørt fyri at tryggja, at tilflytarin sjálvur tekur ábyrgd av at røkka settu málunum.

Samrøðurnar eru ætlaðar vaksnum tilflytarum og makum teirra, men tað kann eisini vera viðkomandi at tosa um integratióin hjá børnum og ungum. Í serligum førum kann vera hóskandi, at ung fólk um 15-17 ára aldur verða boðin til serstaka integratióinssamrøðu.

Um tað verður mettt neyðugt, ber til at hava fleiri samrøður, eins og tað ber til at tillaga ella broyta eina móguliga integratióinssætlan.

Almenn kunning og integratióinssfremjandi tiltøk

Fyri at byggja undir integratióin breitt og fyri at gera vegin inn í føroyska samfelagið lættari, skulu integratióinssøkini saman við integratióinssmyndugleikanum skipa fyri almennari kunning og vegleiðing um viðkomandi samfelagsviðurskifti, integratióinsskipanina og tilboð og tænastru sum integratióinssøkið, integratióinssmyndugleikin og onnur veita.

Samstundis skal integratióinssmyndugleikin gera og geva út kunnandi tilfar um føroyska samfelagið, siðir og mentan í hóskandi miðlar. Tað hevur stóran týðning, at tilfarið er tókt hjá málbólkinum, og tað merkir fyrst og fremst, at tilfarið skal vera á fleiri málum, men eisini at tilfarið í størst móguligan mun er talgilt. Við talgildum tilfari slepst undan tilfari, sum bráðliga er óaktuelt, eins og tað við talgildum tilfari er lættari at brúka miðlar, sum røkka málbólkinum.

Tá ið kunnandi tilfar verður gjørt, eigur at verða haft í huga, ikki at gera ov tekst tungt tilfar, men heldur nýta eitt sindur av teksti og nógvur myndir, sum byggja undir tekstin.

Kunnandi tilfar kann kortini ikki standa einsamalt, men kann vera partur av eini skipan við samrøðu, integratióinssætlan og undirvísing í føroyskum sum øðrumáli.

Tulking

Ásett verður, at almennir myndugleikar skulu brúka tulking í virkseminum sínum, um tørvur er á hesum. Tørvurin er ymiskur, alt eftir støðuni, og hvør einstakur myndugleiki skal tí meta um, nær tørvur er á tulki. Myndugleikin, sum biður um tulkingartænastuna, rindar fyri hana.

Serliga hjá skúlum og dagstovnum kann vera umráðandi at brúka tulk, tá samskift verður við foreldur um børnini ta fyrstu tíðina í Føroyum. Serliga er hetta viðkomandi um talan er um truplar samrøður um eitt nú vantandi trivnað hjá børnum. Tó vísa royndir á eitt nú Eiði, at tulk til foreldarfundir og í øðrum meira óformellum samanhangum kann fyrirbyggja nógvur misskiljingar og gera foreldrasamstarvið lættari.

Útlendingastovan hevur síðan 2016 roynt eina skipan, har stovnar bíleggja tulkingartænastu gjøgnum Útlendingastovuna. Tænastan brúkar bæði tulkar í Føroyum og tulking um telefon, har ein dansk fyritøka veitir tulking. Í 2017 vórðu tríggjar tulkingar gjørdar um dansku tulkingartænastuna. Í 2018 var talið tíggju, í 2019 var talið átta, og í 2020 vóru tulkingarnar 13 í tali. Aftur at hesum verða nakrar fáar uppgávur um árið loystar við tulki, sum býr í Føroyum. Miðskeiðis í 2022 vórðu bara fyra tulkingaruppgávur framdar um danska veitaran. Henda skipan hevur yvirhøvur riggað sera væl og heldur fram. Harumframt eru fleiri tulkingar gjørdar í Føroyum í sambandi við, at flóttafólk úr Ukraina eru komin til Føroya.

Tulkar í Føroyum eru tó í flest øllum førum privat fólk, sum ikki er útbúgvinn tulkar. Tey kunnu koma í sera persónligar og viðkvæmar støður, sum tey ikki eru flætín til. Tí eigur at verða umhugsað at skipa fyri styttri eftirútbúgvingarskeið til privatar tulkar.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskotið verður sent beinleiðis til ummælis hjá hesum ørtum:

Barna- og útbúgvingarmálaráðnum

Almanna- og Mentamálaráðnum

Heilsumálaráðnum

Uttanríkis- og vinnumálaráðnum

Umhvørvismálaráðnum

Fíggjarmálaráðnum

Útlendingastovuni

Undirvísingarástýrinum

Gigna

Almannaverkinum

Vinnuhúsinum

Kommunufelagnum

Kommununum

Integratióssamskiparanum í Tórshavnar kommunu og til fólk, sum arbeiða við integratióin í ymisku kommununum

Barnaverndarstovuni

Reyða Krossi

Fróðskaparsetur Føroya

Dátueftirlitinum

Barnabata

MEGD

Føroya Pedagogfelag

Føroya Lærarafelag

Samtak

Starvsfelagnum

Felagið Føroyskir Sálfrøðingar

Føroya Sosialráðgevarafelag

Føroya Kommunulæknafelag

ÍSF

Harumframt verður uppskotið lagt á almenna hoyringarportalin og á heimasíðuna hjá Løgmálaráðnum til almenna hoyring.

Í sambandi við arbeiðið at evna eina integratióinlóg, hevur verið hoyringsfundir í Klaksvík og í Havn fyri tilflytarar, har uml. 80 tilflytarar luttóku.

Tí verður eisini ein enskur samandrátur lagdur út á almenna hoyringarportalin, á heimasíðuna hjá Løgmálaráðnum, á heimasíðuna hjá Útlendingastovuni og á sosialum miðlum, soleiðis at tilflytarar, ið ikki skilja føroyskt, hava møguleika at seta seg inn í uppskotið og koma við viðmerkingum.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Lógaruppskotið hevur fíggjarligar avleiðingar fyri landið.

Á Útlendingastovuni hevur integratióssamskipari verið í starvi síðani 2015. Samskiparin hevur m.a. veitt almennum stovnum, kommunum, sjálvboðnum felagsskapum o.ø. vegleiðing um integratió, eins og integratióssamskiparin hevur staðið fyri at framleiða ymiskt tilfar. Harumframt eru integratiósvogleiðarir settir í starv og høvuðsuppgávan hevur verið at gera mannagongdir fyri og tilfar til integratióssamrøðu. Hetta uppskotið áleggur Útlendingastovuna fleiri uppgávur, við tað at stovnurin í størri mun skal vegleiða integratióssøkini, vegleiða í mun til kunnandi fundir, fremja integratióssamrøður og annars kunna breitt í samfelagnum, samstundis sum stovnurin skal framleiða ymiskt tilfar og varðar av tulkatenastuni. Neyðugt verður tí, at integratiósmyndugleikin fær tvey ársverk afturat. Játtan skal eisini setast av til ta integratióspulju, sum skal brúkast at fíggja integratióstiltøk. Harumframt eiga pengar at setast av til eftirútbúgvingar skeið til privatar tulkar.

Nýggja integratióslógin og integratió yvirhøvur krevur nógva arbeiðsorku. Neyðugt verður tí eisini, at Løgmálaráðið verður styrkt við $\frac{1}{2}$ - 1 ársverki afturat. Harumframt skal Løgmálaráðið skipa fyri skeið um føroyska mentan, siðir og samfelagsgongd, sum fer at krevja fígging.

Lógaruppskotið hevur eisini fíggjarligar avleiðingar fyri Gigni. Ætlanin er, at Gigni skal vitja tilflytarar, sum hava børn undir skúlaaldur. Somuleiðis skal Gigni skipa fyri foreldravegleiðingar skeið, har talan verður um 2 daga skeið á 2 x 8 tímar, ella 2 tímar 8 ferðir, umframt foreldrabólkar fyri tilflytarar. Hugsanin er eisini, at Gigni skal samstarva við integratiósmyndugleikan um samrøður við tilflytarar, sum hava børn. Fyri at kunna veita hesar tænar, er neyðugt hjá Gigna, at tveir heilsufrøðingar fara av landinum fyri at skúlast í hesum.

Lógaruppskotið hevur við sær fíggjarligar avleiðingar fyri kommunurnar, tí kommunurnar skulu skipa seg í integratióssøki, har ein integratióssamskipari skal setast í hvørjum øki.

Harumframt bera kommunurnar útreiðslurnar fyri dagstovnarnar, sum sambært uppskotinum skulu tryggja aldurssvarandi málmennning hjá børnum, sum ikki hava føroyskt sum móðurmál. Henda útreiðsla er knýtt at tørvinum í einstøku kommununi, og tí ber illa til at meta meira gjølliga um, hvussu stór útreiðslan verður. Tá kommunurnar verða lagdar í integratióssøki, kunnu kommunurnar móguliga deilast um hesa útreiðslu.

Integratióssøkini skulu eisini skipa fyri kunnandi tiltøkum í samráð við integratiósmyndugleikan og hetta hevur somuleiðis ein øktan kostnað við sær.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur við sær umsitingarligar avleiðingar fyri landið. Fleiri krøv verða sett um integratióstilboð, -tiltøk og -átøk, og tí fer at verða neyðugt at økja umsitingina.

Uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar fyri Gigni, tí at Gigni skal skipa fyri fleiri integratióstilltøkum fyri familjum.

Lógaruppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar fyri kommunurnar, tí kommunurnar skulu skipast í integratióssøki við integratióssamskipara. Hetta hevur við sær, at kommunurnar skulu átaka sær og skipa fyri fleiri integratiósuppgávum.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Lógaruppskotið hevur í sjálvum sær ikki avleiðingar fyri vinnuna.

Kortini kann roknast við, at skyldur í sambandi við integratióin fara at verða lagdar á vinnuna. Hugsað verður her m.a. um, at vinnan skal verða við til at tryggja, at integratióin eydnast væl, og at tað í hesum sambandi kann verða neyðugt hjá vinnuni at seta av fíggjarliga og umsitingarliga orku at røkka hesum máli. Tað ber ikki til at siga neyvt, hvussu umfatandi hetta er, tí viðurskiftini broytast stóðugt.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Lógaruppskotið hevur ikki avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Lógaruppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur væntandi við sær jaligar sosialar avleiðingar fyri tilflytarar í Føroyum.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Lógaruppskotið verður mettt at vera í samsvari við *ST-sáttmálan um at basa øll sløg av mismuni vegna rasu* (International Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination), sbr. lov nr. 289 af 9. juni 1971 om forbud mod forskelsbehandling p.g.a. race m.v., og *ST-barnarættindasáttmálan* (UN Convention on the Rights of the Child), sbr. bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 om FN-konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið verður mettt at vera í samsvari við *Hoyvíkssáttmálan* (Sáttmáli millum stjórn Íslands, øðrumegin, og stjórn Danmarkar og Føroya landsstýri, hinumegin), *Evropeiska Mannarættindasáttmálan*, sbr. anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om den europæiske menneskerettighedskonvention, og *Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið ber brek*, sbr. bekendtgørelse nr. 20 af 15. november 2017 af FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap.

2.9. Markaforðingar

Ongar kendar markaforðingar eru á økinum. Mett verður ikki, at lógaruppskotið fer at elva til markaforðingar.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv

Lógaruppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv.

2.11. Skattir og avgjöld

Lógaruppskotið hevur ongar ásetingar um skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Lógaruppskotið hevur ongar ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur?

Lógaruppskotið áleggur tilflytarum, sum hava upphaldsloyvi eftir reglunum um familjuseining í § 9, stk. 1, nr. 2, tilflytarum sum søkja triðju ferð um eitt arbeiðsloyvi og tilflytarum, sum hava arbeiðsloyvi og hava børn við eftir *anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven*, skyldu til at møta upp til integratióssamrøðu. Integratióssmyndugleikin skal tryggja sær, at tilflytari er kunnaður um treytirnar um, at málkunnleiki og innlit í føroyska samfelagið eru eitt krav fyri at fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrisfólkið, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Lógaruppskotið heimilar landsstýrisfólkinum at áseta nærri reglur um integratióssøkið og integratióssamskiparar í samráð við kommunurnar. Lógaruppskotið heimilar eisini landsstýrisfólkinum at áseta nærri reglur um integratióssamrøðuna. Landsstýrisfólkið kann eisini áseta nærri reglur um innihald og longd á skeiðnum um føroyska mentan og samfelagsviðurskifti, um integratióssfremjandi tiltøk og um peningaligan stuðul til hesi tiltøk.

Lógaruppskotið heimilar landsstýrisfólkinum í samráð við landsstýrifólkið í barna- og útbúgvingsmálun at áseta nærri reglur um foreldravegleiðingarskeiðið.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Lógaruppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið verður ikki mett at hava aðrar avleiðingar enn tær, ið eru nevndar omanfyri.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Løgtingslógin er galdandi fyri allar útlendingar, sum fáa upphaldsloyvi í Føroyum eftir 1. januar 2025. Tað vil siga útlendingar sum fáa upphaldsloyvi eftir: *Anordning for ikrafttræden for Færøerne af udlændingeloven, Lov for Færøerne om udlændinges adgang til opholdstilladelse med henblik på visse former for beskæftigelse, Anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine og fast-track avtaluna.*

Tey rættindi, sum verða ásett í lógini, eru tó eisini galdandi fyri útlendingar, sum longu hava upphaldsloyvi. Sí eisini viðmerkingar til § 18.

Norðurlendingar, tað eru ríkisborgarar í Danmark, Íslandi, Noregi, Svøríki og Finnlandi, kunnu frítt og uttan serligt loyvi flyta til Føroya, at seta búgv og arbeiða, og løgtingslógin er sostatt **ikki** galdandi fyri hesi.

Løgtingslógin fevnir eisini um børn, hvørs foreldur ella verji hava upphaldsloyvi eftir omanfyrenevndu lóggávu. Børn, har annað av foreldrunum er føroyskt, eru eisini fevnd av lógini og tað merkir, at integratiónsfremjandi tiltøk eisini kunnu verða boðin hesum børnum, um tey hava tørv á hjálp til at finna seg til rættis í føroyska samfelagnum.

Til § 2

Í løgtingslógini verður skilt millum ymiskar bólkar av upphaldsloyvi. Hesir bólkar eru:

- tilflyttarar við vinnuligum upphaldsloyvi, tað er eitt nú arbeiðsloyvi, ítróttarloyvi, au pairs, starvsnæmingar, granskarar, læknar, trúboðarar o.a.
- tilflyttarar sum eru familjuseind við maka, børn, foreldur og ættleidd børn, og tí hava fingið upphaldsloyvi við ætlan um varandi loyvi
- persónar, ið eru burturriknir úr Ukraina

Løgtingslógin er í høvudsheitum ætla tilflyttarum, sum hava fingið fyríbils upphaldsloyvi við ætlan um varandi loyvi. Orsøkin til hetta er, at hesin bólkur ætlar at verða verandi í Føroyum.

Tað vísir seg tó, at nógv av teimum, sum fáa arbeiðsloyvi, velja at vera verandi í Føroyum og mett verður tí, at hesi eiga at fáa ymisk tilboð fyri eisini at tryggja teimum eina góða integratiónstílgongd.

Persónar, ið eru burturriknir úr Ukraina, vita ikki, hvussu leingi tey vera verandi í Føroyum. Nøkur fara vantandi eisini at vera verandi í Føroyum, tá ið kríggið endar, tí tey hava uppbyggt sær eitt lív her. Tá ið man ikki veit hvussu leingi, tey vera verandi, er neyðugt at geva teimum høvi at vera integreraði í føroyska samfelagið.

Ætlanin við bólkingini er, at tað ber til at bjóða ymisk tilboð, alt eftir hvussu sannlíkt tað er, at tilflyttarin verður verandi í Føroyum.

Til § 3

Ásett verður, at Útlendingastovan er integratiónsmyndugleiki.

Útlendingastovan varð stovnað í 2008 og umsitir útlendingalóggávuna. Útlendingastovan tekur sær somuleiðis av integratiónum og í november 2015 var integratiónumssamskipari settur í starv á Útlendingastovuni.

Ásetingin staðfestir, at Útlendingastovan er integratiónumsmýndugleiki. Uppskotið hevur við sær, at umsitingin má økjast. Hetta hevur eisini við sær, at neyðug fígging má verða til hetta økið eisini framyvir.

Til § 4

Talið av útlendingum, sum fáa upphaldsloyvi í Føroyum, er økt nógv síðstu árinum. Hetta merkist serliga runt um í kommunum. Kommunan er næsti mýndugleiki í økinum, har tilflytarin býr, og tað er í stóran mun kommunan, sum merkir avleiðingarnar, tá integratiónumin hjá borgarum ikki er væleydnað, og tá avbjóðingar eru við trivnaði. Tað hevur tí stóran týdning, at tilflytarar kenna seg sum part av nærumhvørvinum.

Ein integratiónumssamskipari kann arbeiða við integratiónumsfremjandi tiltøkum í samstarvi við landsmýndugleikar og aðrar viðkomandi partar.

Integratiónumssamskiparin skal halda eyga við hvørjar avbjóðingar eru á integratiónumsøkinum, soleiðis at man kann loysa hesir skjótast til ber.

Nógvar kommunur arbeiða við integratiónum, onkur kommuna hevur integratiónumsnevnd, men bert Tórshavnar kommuna hevur sett ein integratiónumssamskipara.

Mett verður, at tað er neyðugt við fleiri integratiónumssamskiparum og tí verður ásett, at kommunurnar í seinasta lagi 1. januar 2026, skulu hava sett ein integratiónumssamskipara, um tey ikki longu hava ein.

Nógvar kommunur eru lítlar, og tí er ætlanin, at fleiri kommunur kunnu samstarva um at hava ein integratiónumssamskipara.

Hóast tað ikki verður ásett í lógini, verður mælt til, at tað saman við integratiónumssamskiparanum verður sett ein integratiónumsnevnd við umboðum av tilflytarum í kommununi. Ein tílik nevnd kann verða integratiónumssamskiparanum til hjálpar, og kann vísa á tørv innan økið og tryggja, at tilflytararnir hava eina rødd, soleiðis at tiltøk, sum verða sett í verk hava undirtøku millum tilflytararnar.

Fleiri kommunur eru smáar, og neyðugt er tí at kommunurnar samstarva um integratiónum. Á hendan hátt kann man eisini uppbyggja meira vitan um integratiónumsøkið og hvat riggar væl.

Ásett verður tí, at kommunurnar skulu samstarva við aðrar kommunur um integratiónum.

Ásett verður, at integratiónumsøkini skulu skipast á sama hátt sum barnaverndarøkini. Hetta tryggjar, at økini hava ávísa stødd og at integratiónumsøki og barnaverndarøki lættari kunnu samstarva.

Landsstýrisfólkið kann, í samráð við kommunum, áseta nærri reglur um integratiónumsøkið og integratiónumssamskiparar.

Hetta merkir, at at kommunurnar skulu spyrjast til ráðs í sambandi við tilevnan av kunngerðum ella øðrum reglum, men at landsstýrisfólkið tekur endaliga avgerð um, hvussu reglurnar skulu verða.

Til § 5

Nógvir tilflytarar siga, at tað er trupult at finna kunning, tá ið man kemur til landið. Hóast tað nú er meira kunning á netinum og tað eisini er kunning á enskum, so er kunningin ikki at finna á einum staði.

Samfeløg eru skipaði á ymiskan hátt, og sum tilflytari kann tað tí verða torført at gjøgnumskoða, hvør myndugleiki tekur sær av hvørjum.

Hetta er galdandi fyri allar tilflytarar, óansæð hvat slag av upphaldsloyvi tey hava.

Fyri at ganga hesum tørvi á møti, verður ásett, at tilflytarar, sum hava fingið upphaldsloyvi í Føroyum, skulu bjóðast til ein kunnandi fund skjótast til ber.

Hesir fundir verða ætlandi skipaðir í bólum, í tí øki har tilflytari flytur til. Hvussu nógvir fundir verða um árið, hongur tí saman við, hvussu nógvir tilflytarir eru til økið. Tað eigur tó ikki at ganga ov long tíð, áðrenn ein fær eina tálka innbjóðing og helst ikki meira enn 3 mánaðir.

Tað verður integratiónsøkið, sum í samráð við integratiónsmyndugleikan og integratiónsráðgjafararnar, sum skipar fyri kunnandi fundinum. Í hesum liggur, at tað er integratiónsøkið sum hevur ábyrgdina av kunnandi fundinum, men at integratiónsmyndugleikin vegleiðir um innihald, soleiðis at fundirnir verða eins um alt landið.

Á fundinum skal kunnast um hvørji rættindi og skyldur tilflytari hevur í Føroyum. Greiðast kann frá, hvussu landið og integratiónsøkið er skipað, hvar man fær læknahjálp, hvørji tilboð eru um málundirvísing og onnur skeið, hvørji frítíðarítriv finnast í økinum og um serlig sosial tiltøk eru til tilflytarar. Greiðast kann eisini frá, hvørji tilboð eru til børn og familjur og hvussu barna- og ungdómsøkið er skipað í Føroyum.

Á kunnandi fundinum kunnu eisini aðrir partar luttaka. Hetta kundi eitt nú verið umboð fyri Gigni, skúla/dagstovn, ítróttarfelagsskapir o.s.fr.

Tað týðningarmesta er, at kunna verður breitt og at tilflytari fær vitan um, hvar hann kann venda sær, um tørvur er á tí.

Til § 6

Ásett verður, at integratiónsmyndugleikin skal biðja tilflytarar, ið eru 18 ár og eldri, at møta til eina integratiónsráðgjafara. Endamálið er at kunna tilflytarar um viðurskifti, sum hava týðning fyri upphaldið í Føroyum, bæði tá ið talan er um fyribils upphald og varandi upphald.

Tað er eitt krav, at tilflytarar, sum er nevndir í ásetingini, luttaka í samrøðuni, um viðkomandi ikki hevur lógligt forfall.

Um tilflytari ikki møtir, kann dentur leggjast á hetta, tá ið metast skal um, hvussu tilflytari er integreraður, um talan ikki er um lógligt forfall.

Integratiónsmyndugleikin skal ítøkiliga kunna tilflytaran um rættindi og skyldur hansara í Føroyum, og um integratiónsfremjandi tiltøk og tænastur, sum stuðla tilflytarum m.a. at læra seg føroyskt og at ognar sær ta vitan og teir førleikar, sum hava týðning fyri at virka og liva í føroyska samfelagnum á jøvnum føti við aðrar borgarar. Kunningin skal vera løtt at skilja og tulkur skal nýtast um neyðugt. Serligur dentur skal leggjast á at kunna um treytirnar fyri at fáa

varandi upphaldsloyvi í Føroyum. Tað er týðningarmikið, at tilflytari beinanvegin kennir treytirnar fyri at fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum, so tilflytari skjótast gjørligt fer undir at menna sínar málførleikar, nemur sær innlit í samfelagsviðurskifti, mentan o.tíl. Endamálið er at fáa tilflytaran at byrja integratiónstilgongdina beinanvegin.

Integratiónsmyndugleikin kann saman við tilflytaranum leggja eina skrá fyri ta fyrstu tíðina í Føroyum, um tað verður mettt skilagott. Endamálið er at geva tilflytaranum góðar móguleikar at finna seg til rættis og trívast. Slík skrá er individuell, og útgangsstøði skal tí takast í eini meting av tørvinum hjá einstaka tilflytaranum.

Somuleiðis kann Integratiónsmyndugleikin meta um, hvørjar førleikar og vinnuroyndir tilflytari hevur, og hvussu hesir kunnu nýtast best móguligt í Føroyum. Integratiónsmyndugleikin kann í hesum førum samstarva við eitt nú Yrkisdeplinum og Vegleiðingarstovuna.

Um talan er um eina familju við børnum, skal skráin eisini greiða frá teimum stigum, sum foreldrini kunnu taka fyri at fáa børnunum eina góða byrjan í Føroyum. Greiðast skal eisini frá, hvørjar væntanir man hevur um luttøku í gerandisdegnum hjá børnunum í dagstovni og í skúla og yvirhvør hvørjar væntanir eru til barnauppaljing í føroyska samfelagnum.

Integratiónsmyndugleikin kann eisini vísa tilflytarum til undirvísing í føroyskum sum øðrumáli, um tørvur er á tí. Undirvísing í føroyskum sum øðrumáli er eitt tilboð, ikki eitt krav, men tað er umráðandi at gera greitt, at tey, sum ætla at fáa varandi upphaldsloyvi í Føroyum, skulu standa eina roynd í føroyskum sum øðrumáli. Sí annars viðmerkingar til § 7 og løgtingslóg um føroyskt sum annað mál.

Ásett verður eisini, at landsstýrisfólkið kann áseta nærri reglur um, hvat integratiónssamrøðan skal fevna um.

Til § 7

Tilflytarar, sum eru fevndir av løgtingslógini, og sum eru yvir undirvísingarskyldugan aldur sambært løgtingslóg um fólkaskúlan, verða sambært løgtingslóg um føroyskt sum annað mál bjóðað ókeypiss undirvísing í føroyskum. Hetta er tó ikki galdandi, um talan er um umbiðin skeið sambært § 5 í løgtingslóg um føroyskt sum annað mál.

Ásett verður, at somu tilflytarar verða bjóðaðir til eitt ókeypiss skeið um føroyska mentan og samfelagsviðurskifti. Endamálið við hesum er, at tilflytarar skulu kenna síni rættindi og skyldur í samfelagnum, at teir verða virknir partar av fólkaraðinum við ávirkan og ábyrgd, og at teir eru virkin partur av mentanarlívi og mentanartilboðum.

Integratiónslógin hevur sum sítt meginendamálmál at tryggja tilflytarum móguleika at gagnnýta sínar førleikar og síni evni, og geva teimum móguleika at luttaka í samfelagnum á jøvnum føti við aðrar borgarar í samsvari við grundleggjandi virði og normar í samfelagnum. Ætlandi verða skeiðini skipaði í samráð við Barna- og útbúgvingarmálaráðið og ein læruætlan verður gjørd.

Møtiskylda er til skeiðið í føroyskari mentan og samfelagsviðurskifti, men einki krav verður um próvtøku.

Landsstýrisfólkið fær heimild at áseta nærri reglur um innihald og longd á skeiðnum um føroyska mentan og samfelagsviðurskifti.

Til § 8

Ásett verður, at tilflytarar, fevndir av lógini, sum hava børn undir 15 ár við sær, verða bjóðað á eitt skeið í foreldravegleiðing.

Tá ið familjur við børnum koma til landið, kann tað verða stórir munur á mentan og barnauppalng í landinum tey koma frá og í Føroyum. Fyri at lætta yvirgangin og fyri at lýsa, hvørjar væntanir eru til foreldur og til barnauppalng í føroyska samfelagnum, er ætlanin at bjóða stutt foreldravegleiðingarskeið.

Vantandi verður tað Gigni, sum fer at standa fyri hesi skeið. Fremsti førleiki hjá Gigni er at arbeiða við, vegleiða og ráðgeva einstøku familjuni eftir teirra tørvi og stuðla menningini hjá barninum og familjuni.

Eftir lokið skeið er møguligt hjá Gigni at bjóða luttakarunum at verða partur av einum “foreldrabólki”.

Møguligt verður eisini at kunna bjóða foreldraskeið, sum fevnir um aðrar aldursbólkar. Hetta kundi eitt nú verið skeið til foreldur at tannáringum.

Skeiðið er eitt tilboð til tilflytarar, og tilflytarin velur sjálvur, um hann tekur av hesum tilboði.

Landsstýrisfólkið fær heimild í samráð við landsstýrisfólkið í barna- og undirvísingarmálum at áseta nærri reglur um innihald og longd á skeiðnum.

Til § 9

Ásett verður, at integratiónsmyndugleikin gevur bústaðarkommununi neyðugar upplýsingar, so kommunan kann bjóða tilflytaranum viðkomandi skeið og kunna um frítíðarvirkssemi, almenn tiltøk o.a. í økinum. Neyðugar upplýsingar eru fyrst og fremst vanligar upplýsingar um samleika og samband, t.e. navn, bústaður, telefonnummar og teldupostur. Talan er ikki um viðkvæmar persónsupplýsingar.

Um integratiónsmyndugleikin metir, at tilflytarin hevur tørv á ávísingum ella heilt serligum tilboði um integratió, kann integratiónsmyndugleikin lata bústaðarkommununi viðkvæmar persónupplýsingar, t.d. upplýsingar um ættarslag ella etniskan uppruna, um týðandi sosialar trupulleikar, heilsuupplýsingar ella onnur heilt privat viðurskifti. Hetta er kortini treytað av, at tilflytarin hevur latið ítøkiligt samtykki til, at júst hesar upplýsingar verða latnar bústaðarkommununi.

Til § 10

Ásett verður, at integratiónsøkið og bústaðarkommunan skulu virka fyri at tryggja børnum góða integratió. Hetta arbeiðið verður fyrst og fremst gjørt við at samskifta við foreldrini og við samstarvi við og millum teir myndugleikar og stovnar, sum hava fakligu ábyrgdina av ella arbeiða við at hjálpa børnum at trívast og mennast. Integratiónsøkið og bústaðarkommunan eru ikki serkøn í námsfrøði, og tí er umráðandi, at tey ráðføra seg við fólk, ið hava serkunnleika og royndir við at arbeiða við børnum, tá ræður um trivnað og læring.

Integratiónsmyndugleikin kann upplýsa og vegleiða integratiónsøkið og bústaðarkommununa um eitt nú mentanarmunir og tvørmentanarligt samstarv, eins og integratiónsmyndugleikin kann skipa fyri, at vitan og royndir við móttøku og integratió av børnum verða savnað inn og gjørd atkomulig hjá teimum, sum arbeiða við børnum.

Sambært § 8 í hesa lóg, verða foreldur við børnum undir 15 ár bjóðaði á eitt skeið í foreldravegleiðing. Sí eisini viðmerkingar til § 8.

Yvirhøvir skulu integratiónsøkið, bústaðarkommunan og integratiónsmyndugleikin í sínum arbeiði raðfesta tilflytarar við børnum frammarlaga, tá ið tað verður vegleitt og ráðgivið. Í ráðgevingini og vegleiðingini skal serligur dentur leggjast á tað, sum foreldur kunnu gera fyri at hjálpa børnunum at læra føroyskt og at gerast ein virkin partur av frítíðarlívi í nærumhvørvinum, t.d. at eggja teimum at knýta vinabond við onnur børn.

Dentur eigur eisini at verða lagdur á, at tað er týðningarmikið, at foreldrini læra seg føroyskt, at tey hava gott samband og samstarv við dagstovn og skúla, møta til foreldrafundir, sosial tiltøk o.a.

Til § 11

Ásett verður, at integratiónsmyndugleikin skal boða avvarðandi kommunu frá, tá ið tilflytarar við børnum koma til Føroya. Kommunan kannar skúla og dagstovn, sum síðani skulu taka neyðug stig til at tryggja børnunum hóskandi málsliga, samfelagsliga og mentanarliga menning.

Ásett verður somuleiðis, at integratiónsmyndugleikin skal boða Gigni frá, tá ið tilflytarar við børnum koma til Føroya. Endamálið er at tryggja, at øll børn í Føroyum hava atgongd til heilsufrøðing, og at heilsufrøðingurin er varugur við, at hesar familjur kunnu hava tørv á eyka stuðli fyri at tryggja, at børnini trívast og mennast.

Mælt verður til, at serligar “mammu”bólkar verða bjóðaðar til familjur við børnum undir skúlaaldur. Tí hetta kann verða ein góður stuðul hjá familjuni, at fóta sær í føroyska samfelagnum.

Fráboðan verður latin uttan samtykki frá foreldrum.

Til § 12

Ásett verður, at tilflytarar, sum hava børn undir undirvísingarskyldugum aldri, kunnu fáa tilboð um heimavitjan av heilsufrøðingi. Hetta framgongur longu av § 5 í løgtingslóg um fyrirbyggjandi heilsutænastur til børn og ung. Har øll børn undir skúlaaldur kunnu fáa hetta tilboð.

Vanliga verður tilboðið tó veitt við føðing og Gigni hevur ikki haft upplýsingar um, hvørjir tilflytarar, sum koma til landið, og tí hevur ikki verið møguligt at bjóða tilboðið.

Ætlanin við ásetingin er, at tilflytarar við børnum, kunnu fáa kunning um, hvørji tilboð eru til børn í kommununi/integratiónsøkinum og hvat foreldrini kunnu gera, fyri at tryggja at børnini trívast í einum nýggjum landi. Kunnast kann eisini um, hvørjar vantansir eru til foreldur í Føroyum viðvíkjandi eitt nú matpakkar, foreldrafundir og frítíðarítriv.

Til § 13

Fyri at tryggja, at børn koma til orðanna í týðandi málum, sum viðvíkja teimum, verður ásett, at børn, alt tað ber til, skulu hoyrast á tí máli, sum fellur barninum lættast.

Eftir fyrisitingarlógini og vanligu fyrisitingarligu meginregluni um partshoyring er galdandi, at børn, eldri enn 12 ár, skulu altíð hoyrast í málum, sum viðvíkja teimum. Børn, yngri enn 12 ár, skulu á hóskandi hátt hoyrast í málum, sum viðvíkja teimum uttan so, at hetta verður mett at skaða barnið. Bara í heilt serligum førum kunnu avgerðir, sum viðvíkja børnum, takast, uttan at børnini eru hoyrd frammanundan.

Til § 14

Ásett verður, at almennir myndugleikar skulu brúka tulk í sínum virkseimi, um tað verður mett neyðugt. Skyldan at brúka tulk er partur av vegleiðingarskylduni hjá fyrisitingarmyndugleikum eftir fyrisitingarlógini.

Endamálið við vegleiðingarskylduni er at tryggja borgarum neyðuga kunning um rættarstöðu teirra, og soleiðis forða fyri, at teir vegna vantandi vitan, feilir ella misskiljingar verða fyri vanbýti. Myndugleikin skal tí vanligu tryggja, at móttakarinn er førur fyri at skilja vegleiðingina. Umframt vegleiðingarskyldu eftir fyrisitingarlógini, kunnu myndugleikar vera álagdir vegleiðingarskyldu í serlógávu.

Hetta er eitt nú galdandi innan almannaøkið, har tað í forsorgarlógini er álagt eina víðkaða vegleiðingarskyldu.

Tað fylgir av lögfrøðiligum grundreglum, at jú meira inntrívandi ein avgerð er, størri er skyldan av vegleiða.

Eingin tulkatænasta er tó í Føroyum. Í integratiónsálitinum frá 2011, varð víst á, at tørvur er á einari slíkari tænastru og mælt varð til at seta eina tulkatænastu á stovn. Tá neyðugt er við tulki, verður í flestu førum nýttur ein privat persónur, við kunnleika til føroyskt, danskt ella enskt og málið, sum tulkast skal til. Hesir privat persónar hava í flestu førum onga útbúgving og heldur eingin skeið, sum gevur teimum førleikar at tulka, tá talan er um eitt nú sera persónlig mál.

Mett verður, at tað eigur at kannast nærri, um tað ber til at upprætta eina tulkatænastu. Sum minsta mark eiga persónar, ið verða nýttir sum tulkar, at fáa nøkur skeið, so tey eru betri ílatin til uppgávuna.

Myndugleikin, sum biður um tulkatænastuna, rindar kostnaðin fyri hana.

Til § 15

Ásett verður, at integratiónsøkini saman við integratiónsmyndugleikanum skulu skipa fyri almennari kunning og vegleiðing um viðkomandi samfelagsviðurskifti, integratiónskipanina og tilboð og tænastru, sum integratiónsøkið, integratiónsmyndugleikin og onnur veita.

Hetta ber í sær, at integratiónsøkið hevur høvuðsábyrgdina fyri kunningina og vegleiðingina í sínum øki.

Integratiónsmyndugleikin skal kunna og vegleiða meira yvirskipað, umframt at kunna og vegleiða integratiónsøkini og gera og geva út kunnandi tilfar um føroyska samfelagið, siðir og mentan í hóskandi miðlum.

Ásett verður somuleiðis, at landsstýrisfólkið í samráð við kommunurnar kann ásetta nærri reglur um býtið millum integratiónsøkið og integratiónsmynduleikan.

Til § 16

Ásett verður, at integratiómsmyndugleikin skal vegleiða og ráðgeva myndugleikum, stovnum, integratiómsøkjum, kommunum og sjálvbodnum felagsskapum, sum arbeiða við integratió. Endamálið er m.a. at tryggja, at integratiómsstilboðini kring landið, í tann mun til ber, eru á sama støði, og at tiltøk og átøk áhaldandi verða ment.

Samstundis er hetta ein ásannan av, at integratió fer fram allastaðni í samfelagnum og at alt samfelagið hevur ábyrgd av, at tilflytarar gerast partur av tí føroyska samfelagnum á jøvnum føti við aðrar borgarar.

Integratiómsøkið og kommunan kann hava tørv á at fáa persónsupplýsingar í sambandi við ymiskt virksemi eftir integratióslógini. Í samsvari við krøvini um vernd av persónsupplýsingum (GDPR) kunnu neyðugar upplýsingar bara latast víðari við samtykki frá hvørjum einstøkum. Talan er í fyrstu syftu ikki um viðkvæmar upplýsingar, men upplýsingar um navn, bústað, telefonnummar og teldupost.

Um tað í undantaksføri er neyðugt at savna inn og lata víðari viðkvæmar persónsupplýsingar, t.d. upplýsingar um ættarslag ella etniskan uppruna, um týðandi sosialar trupulleikar, heilsuupplýsingar ella onnur heilt privat viðurskifti, skal tað bara gerast við samtykki frá hvørjum einstøkum, og bara, um upplýsingarnar kunnu latast í samsvari við reglurnar um vernd av persónsupplýsingum. Víst verður til lógtingslóg um vernd av persónsupplýsingum.

Ásett verður eisini, at myndugleikar, stovnar, kommunur, felagsskapir o.o. kunnu søkja um stuðul til integratiómsfremjandi tiltøk og átøk. Talan kann verða um tiltøk, sum serliga eru ætlað børnum, og tiltøk, sum eru ætlað tilflytarum úr ávísam londum. Slík tiltøk og átøk skulu verða mett egnað at fremja integratió fyrri bæði størri og smærri bólkar av tilflytarum, og tað er eisini ein avgerandi treyt fyrri at fáa stuðul til integratiómsfremjandi tiltøk og -átøk, at tiltakið ella átakið er egnað at fremja integratió.

Integratiómsmyndugleikin letur stuðul eftir reglum, sum landsstýrismaðurin ásetur. Reglurnar skulu lýsa, nær talan er um integratiómsfremjandi tiltak, nær og hvussu stuðul kann latast, krøv til umsóknir, skjalprógv fyrri útreiðslum, frágreiðing um tiltakið og eftirlit við játtaðum stuðli.

Hugsanin er somuleiðis at frágreiðingar um tiltøk, sum eru væleydnaði, kunnu leggjast í ein hugskotsbanka, soleiðis at fleiri kunna fáa hugskot til integratiómsfremjandi tiltøk.

Til § 17

Ætlanin er, at uppskotið skal koma í gildið 1. januar 2025. Uppskotið verður galdandi fyrri tilflytarar, sum fáa upphaldsloyvi eftir hendan dag.

Tilboðið um ókeypiss undirvísing í føroyskum sum annaðmál er tó galdandi fyrri allar tilflytarar, sum hava fingið upphaldsloyvi í Føroyum.

Tilflytarar, sum longu hava upphaldsloyvi hava móguleika at biðja um at sleppa til eina integratiómsamrøðu og um at sleppa á vegleiðingarskeið fyrri foreldur.